

dixit simpliciter peruenit regnum: sed in vos, quasi dicat. Vobis ueniunt bona: propter quod uestram impugnantiam saluam? hoc n. est signum a Prophetis traditum praesentia filij Dei, tanta fieri potest diuina. H I E R O. Regnum enim Dei seipsum signat, de quo in alio loco scriptum est: Regni Dei intra uos est. & Medius fiat intra uos, quem uelitis. Vel certe illud regnum quod & Ioannes, & ipse Dominus praedicaueat: Penitentia agite, appropinquabit enim regnum caelorum. Et tertium regni seipsum sancte, quod auertur a Iudaeis, & traditur genti facienti fructus eius. H I L A. Si ergo discipuli operantur per Christum, & ex spiritu Dei Christus operatur, adest regni Dei iam in Aplos mediatoris officio transfusum. Diminutio enim regni diaboli, est augmentatio regni Dei. A V G. de Quaes. euan. Vnde potest etiam hic esse sensus: Si ego in Beelzebub eicio demones: etiam secundum uestram sententiam peruenit in uos regnum Dei, quia regnum diaboli stare non potest, quem aduersum se diuisum faciemini. Regnum enim Dei nunc dixit quo damnantur impij, & a fidelibus de peccatis suis penitentiam agentibus nunc feceruntur.

Lib. 1. q. 3.

Hom. 42.

Lib. 1. q. 4.

Hom. 14.

uerus eum erant, & spargebant quae ipse congregabat. Sed & deus est credere hoc de seipso dixisse, quia aduersus diabolum erat, & quae illius sunt dispergebat. i. CHR. Y. Quia Dominus Pharisaeis excusando responderatiam eos terret. Est enim hoc correctionis non parua pars: non solum excusando respondere, sed & contrariari. C H R. Y. Pharisaeorum enim sententiam, & eorum qui ita cum his sentiant, peruersitate se uerissima diffinitione condemnat, peccatorum omnium ueniam promittit, & blasphemiam spiritus indulgentiam abnegans. Ideo dico uobis, omne peccatum, & blasphemiam remittetur hominibus. R E M I. Sciendum est tamen, quod non passim quibuscumque dimituntur, sed illis qui pro suis reatibus dignam poenitentiam egerint. Describitur autem his uerbis error Nouatianus qui dicebat, quod si deus post lapsum poenitentiam non possunt surgere, neque peccatorum suorum ueniam promereri, maxime illi qui in persecutione positi negabant. Sequitur, Spiritus autem blasphemiae non remittetur. A V G. de Ver. do. Quid enim interest ad rem utrum dicatur, Spiritus blasphemiae non remittetur, an dicatur, Qui blasphemauit in Spiritum sanctum non ei remittetur, ut Lucas dicit, nisi forte, quod eadem sententia apertius isto modo, quod illo dicitur? Et alium Euangelista non destruit alius, sed exponit. Spiritus enim blasphemiae clausum dicitur, quia non est expressum, cuius spiritus, & ideo ad huiusmodi expositionem subditur. Et quicumque dixerit uerbum contra filium hominis, remittetur ei. Ideo post ueniensalem commemorationem omnis blasphemiae, eminentius uoluit exprimeret blasphemiam, quae dicitur contra filium hominis, quam in euangelio secundum Ioannem ualde grauem ostendit, ubi ait de Spiritu sancto. Ille arguet midum de peccato, de iustitia, & de iudicio, de peccato quidem, quia non credunt in me. Sequitur, Qui autem dixerit contra Spiritum sanctum uerbum, non remittetur ei, neque in hoc saeculo, neque in futuro. Non ergo hoc dicitur propterea quia in Trinitate maior est filio Spiritu sancto, quod nullus ueniam dicit, uel haereticus dixit. H I L A. Quid autem tam extra ueniam est, quod in Christo negare quod Dei est, & consistentem in eo patrem spiritus substantiam adimere, cum in spiritu Dei omne opus consummet, & in eo Deus sit mundum reconcilians sibi? H I E R O. Vel ita locus iste est intelligendus. Qui uerbum dixerit contra filium hominis, scandalizatus carne mea, & me hominem tantum arbitratus, talis opinio, atque blasphemiam quamquam culpa non caret erroris tamen habet ueniam propter corporis uilitatem. Qui autem manifeste intelligens opera Dei, tum Dei uirtutem negare non possit, eadem calumniam stimulat inuidiam, & Christum Dei uerbum, & opera Spiritu sancti dicit esse Beelzebub, isti non remittetur neque in hoc saeculo, neque in futuro. A V G. de Ver. do. Sed si hoc propterea dicitur, profecto de omni blasphemiam tacere, & haec sola remissibilis uideretur, quae contra filium hominis dicitur, quasi cum homo solum putatur. Cui uero praemisum sit. Omne peccatum & blasphemiam remittetur hominibus, proculdubio & illa blasphemiam quae contra patrem dicitur, ista generalitate concluditur, & tamen haec sola irremissibilis diffinitur, quae dicitur contra Spiritum sanctum. Numquid nam & pater formam serui accepit, quasi sit maior Spiritu sancto? Quis etiam non conuincitur dixisse uerbum contra Spiritum sanctum antequam Christianus, uel catholicus fieret? primo ipsi Pagani, cum dicitur Christum magis artibus fecisse miracula, nonne similes sunt his, qui dixerunt eum in principem demoniorum eiecisse demonia? Iudei etiam, & quicumque haeretici quod spiritum sanctum consistit, sed negant eum esse in corpore Christi, quod est ecclesia catholica, similes sunt Pharisaeis, qui negabant spiritum esse in Christo. Quidam etiam haeretici ipsum spiritum sanctum, uel creaturam esse contendunt, sicut Arianus, Eunomiani, & Macedoniani. uel eum prorsus ita negant, ut Deum negent esse Trinitatem, sed solum Patrem esse Deum asseruerant, & ipsum aliquando uocari Filium, aliquando Spiritum sanctum, sicut Sabelliani. Photiniani quoque Patrem solum esse dicentes Deum: Filium uero non nisi hominem: negant omnino tertiam esse personam Spiritum sanctum. Manifestum est igitur a Paganis, Iudeis, & haereticis blasphemari Spiritum sanctum. Numquid ergo deferendi sunt & sine ulla spe deputandi? quibus si non est dimissum uerbum quod dixerunt contra Spiritum sanctum inaniter eis promittitur, quod in baptismo, sive in ecclesia remissionem accipiant peccatorum. Non enim dicitur est. Non remittetur ei in baptismo, sed & neque in hoc saeculo, neque in futuro, & sic illi soli adimandi sunt ab huiusmodi grauisissimi peccati reatu liberi, quod

Homil. 42.

Serm. 11.

Serm. 11.

ab infantia sunt catholici. Nonnulli autem uidentur eos tantummodo peccare in Spiritum sanctum, qui lauacro regenerationis abluti in ecclesia, & accepto Spiritu sancto uel tato postea dono Saluatoris ingrati, mortifero aliquo peccato se immerferunt, qualia sunt uel adulteria, uel homicidia, uel ipsa discessio a nomine Christiano, sive catholica ecclesia. Sed iste sensus uide probari possit ignoro, cum & poenitentiae quorumcumque criminum locus in ecclesia non negatur, & ipsos haereticos ad hoc uique corripitendos dicit Apostolus: Ne forte det illis Deus poenitentiam ad cognoscendam ueritatem. Postremo non ait Dominus, qui fidelis catholicus dixerit uerbum contra Spiritum sanctum, sed qui dixerit, hoc est, quicumque dixerit: non remittetur ei, neque in hoc saeculo, neque in futuro. A V G. de Ser. Domini in die. Vel aliter dicit Ioannes Apostolus: Est peccatum ad mortem, non pro eo dico, ut roget quis, peccatum autem fratris ad mortem dico esse, cum post Dei agnitionem per gratiam Domini nostri Iesu Christi, quicquam oppugnat fraternitatem, aut aduersus ipsam gratiam qua reconciliatus est Deo, inuidiam facibus agitatur. Huius peccati tanta laesio est, ut deprecandi humilitatem subire non possit: etiam si peccatum suum mala conscientia, & agnoscere, & annuaciam cogatur. Quis mentis affectionem propter peccati magnitudinem iam de damnatione aliquos habere credendus est? & hoc fortasse est peccare in Spiritum sanctum, id est per malitiam, & inuidiam, fraternam impugnantem charitatem post acceptam gratiam Spiritu sancto, quod peccatum Dominus neque hic, neque in futuro saeculo dimittit dicit. Vnde queri potest? Vtrum in Spiritum sanctum Iudei peccauerint quando dixerunt, quod in Beelzebub principe demoniorum Dominus demonia expellebat? uerum enim hoc in ipsum Dominum dictum accipiamus, quia de se dicit alio loco, Si patrem familias Beelzebub uocauerint, quanto magis domesticos eius? an quoniam de magna inuidiam dixerant, ingrati tam praesentibus beneficiis, quam uis nondum Christiani fuerint: non propter ipsam inuidiam magnitudinem in Spiritum sanctum peccasse credendi sunt? Non enim hoc colligit de uerbis dicitur: uideri tamen potest adhuc eos mouisse, ut accedant ad gratiam, & post acceptam gratiam non ita peccet ut nunc peccauerunt. Nunc enim in filium hominis dixerunt uerbum nequam, & potest eis dimitti, si conuersi fuerint: & ei crediderint. Si autem postquam spiritum sanctum acceperint, fraternitati inuidere & gratiam quam acceperunt oppugnare uoluerint, non eis dimitti, neque in hoc saeculo, neque in futuro. Nam si eos sic habere condemnatos, ut nulla spes reliqua illis esset, non adhuc modo uenire iudicaret, cum addidit dicens: Aut facite arborem bonam & C. A V G. in lib. Retract. Hoc autem non confirmatum, quia hic putare me dixisse: tamen addendum fuit, si in hac tam scelerata mentis peruersitate finierit hanc uitam: quoniam de quocumque pessimo in hac uita constituto, non est uique desperandum, nec pro illo imprudenter oratur, de quo non desperatur. A V G. de Ver. do. Est autem magnum secretum huius questionis. Lumen ergo expositionis a domino queratur. Dico autem charitatis uestrae forte in omnibus scripturis sanctis nulla maior questio, nulla difficilior inuenitur. Prius ergo ut aduertatis ad monico, non dixisse dominum: Omnis blasphemiam spiritus non remittetur, neque dicitur, qui dixerit quodcumque uerbum contra spiritum sanctum: sed qui dixerit uerbum, quod dicitur contra spiritum sanctum, remissionem quicquam existimet non habere: sed necesse est plane, ut sit aliquid uerbum, quod si dicitur contra spiritum sanctum, nullam remissionem mereatur. Solent enim scripturae ita loqui, ut quando aliquid sic dicitur, ut neque ex toto, neque ex parte dictum sit, non sit necesse, ut ex toto fieri possit, ut ex parte non intelligatur, sicut cum dominus dixit Iudeis: Si non uenisset, & locutus eis non fuisset, peccatum non haberent. Non enim ita dictum est, ut sine illo omnino peccato uellet intelligi futuros fuisse Iudeos: sed esse aliquid peccati, quod non haberent, nisi Christus uenisset. Quis autem sit iste modus contra spiritum sanctum ordo postulas, ut dicamus. Innuatur siquidem nobis in patre auctoritas, in filio natiuitas, in Spiritu sancto patris filijque: communitas. Quod ergo commune est patri & filio, & per hoc nos uoluerunt habere communionem, & inter nos & secum. Charitas enim Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis, & quia peccatis alienabamur a possessione bonorum uerorum, charitas operum multitudinem peccatorum. Quod enim Christus in Spiritu sancto peccata dimittat, hinc intelligi potest, quod cum dixisset discipulis: Accipite spiritum sanctum, continuo subiicit: Si cui dimiseritis peccata, dimittentur illi. Primum itaque credentium beneficium

est in Spiritu sancto remissio peccatorum, contra hoc donum grauitum loquitur cor impenitens, ipsa ergo impenitentia est spiritus blasphemiae, quae non remittetur, neque in hoc saeculo, neque in futuro. Contra enim spiritum sanctum quo peccata dimituntur uerbum ualde malum, sive cogitatione, sive lingua sua dicit, qui secundum duritiam cordis sui & cor impenitens, thesaurizat sibi iram in die irae. hec omnino impenitentia non habet remissionem, neque in hoc saeculo, neque in futuro, quia poenitentia imperat remissionem in hoc saeculo, quae erit in futuro: sed ista impenitentia quamdiu quisque in hac carne uiuit, non potest indicari, de nullo enim desperandum est, quamdiu patientia Dei ad poenitentiam adducit. Quid enim, si isti quos in quocumque genere erroris notas, & tamquam desperatissimos damnas, antequam istam uitam finiant agant poenitentiam, & inueniant ueram uitam in futuro? Haec autem blasphemiam quamuis prolixa & pluribus uerbis contexta sit, solet tamen scriptura etiam multa uerba uerbum appellare: neque enim unum uerbum locutus est dominus cum propheta, & tamen legitur. Verbum quod factum est ad illum, uel a illum propheta. Hic autem fortassis aliquis querat, utrum tunc modo spiritus sanctus peccata dimittat, an & pater & filius? Respondemus, quod pater & filius ipsi. filius de patre dicit: Dimittet uobis pater uestrum peccata uestra, & de se ait: Filium hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata. Cur ergo illa impenitentia, quae nunquam dimittitur, solum ad spiritum sanctum blasphemiam dicitur pertinere? etiam ille, qui in hoc impenitentia peccato fuerit obligatus, dono spiritus sancti resistere uideatur, quod dono fiat remissio peccatorum: sed peccata, quia praeter ecclesiam non dimittuntur in eo spiritu dimitti oportebat, quoniam tota Trinitas facit, proprie ad spiritum sanctum dicitur pertinere. ipse enim spiritus adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba pater, ut ei possimus dicere: Dimitte nobis debita nostra. & in hoc cognoscimus sicut dicit Ioannes: Quoniam Christus manet in nobis de spiritu sancto quem dedit nobis. Ad ipsam etiam pertinet societas qua efficiunt unum corpus uicij filij Dei, quae quodammodo societas patris, & filij est ipse spiritus sanctus. quicquid ergo reus fuerit impenitentiae contra spiritum sanctum, in quo uinitas, & societas communionis congregatur ecclesia, nunquam illi remittitur. C H R. Y. Vel aliter secundum primam expositionem: Iudei quidem ignorabant Christum quis esset, spiritus autem sancti sufficiens acceperunt experimentum, etenim prophetae per eum locuti sunt: Quod ergo dicit, hoc est. Esto quod me offenditis propter carnem circumpositam, numquid & de spiritu sancto habetis dicere, quoniam ignoramus eum? propter hoc non ignoscibilis est uobis haec blasphemiam, & hic & illic dabitis uindictam, quia enim demones eiecere & sanitates perficere, spiritus sancti est. Non ergo mihi contumelias inferis solum: sed spiritum sanctum, ideoque uobis inuenitabilis erit condemnatio & hic & illic. Etenim hominum hi quidem hic solum puniuntur, sicut qui indigni participauerunt mysterijs apud Corinthios: hi autem illic solum, sicut diues in inferno: hi autem hic & illic, sicut & ipsi Iudaei, qui & hic intollerabilia passi sunt, Hierusalem capta, & ibi difficillimam sustinet poenam. R A B A. In hac autem auctoritate extinguitur haeresis Origenis, qui asserit post multa saecula omnes peccatores ueniam consecuturos, quae resellit per hoc quod dicitur, quod non remittetur neque in hoc saeculo, neque in futuro. G R E G O. in Dialogo: Datur etiam intelligi quaedam culpas in hoc saeculo, quaedam uero in futuro relaxari. quod enim de uino negatur, de quibusdam conceditur, sed tamen hoc de paruis minimisque peccatis fieri posse credendum est, sicut est assiduus otiosus sermo, immoderatus risus, uel peccatum cura rei familiaris, quae uix sine culpa, uel ab ipsis agit, qui culpa qualiter debeat declinare sciunt, aut in non grauibus culpis error ignorantia, quae etiam post mortem grauat, si nobis in hac uita adhuc positus, minime fuerint relaxata. Hoc tamen sciendum est quia illic saltem de minimis nil quisque purgationis obtinebit, nisi qui hoc bonis actibus in hac uita positus ut obtineat, pmeret. k. CHR. Y. post priores redargutiones rursus eos aliter confundit. Hoc autem facit non ut seipsum accusatione liberet, ad hoc enim sufficiebant priora, sed eos corrigere uolens, unde dicit: Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum, aut facite arborem malam, & fructum eius malum. Ac si dicat: Nullus uestrum dixit, quod malum est aliquos a demone liberare. sed quia operibus non maledicebant, sed diabolum dicebat hoc operantem, demonstrat, quod haec accusatio est praeter consequentiam rerum, & praeter communes conceptiones. talia autem confingere est immetuere uerecundia. H I E R O. Constringit ergo eos syllogismo, quem Graeci

Lib. 1. c. 23. & 24.

Lib. 1. c. 19.

Serm. 11.

Lib. 4. c. 39.

Hom. 43.

dequint. vocant aphycon, nos inuitabile possumus appellare, qui interro...

CHRY. Etenim arboris diuicatio a fructu apparet, non fructus ab arbore. vn de sequitur. Siquidem ex fructu arbor cognoscitur. Et si enim arbor fructus est causa: sed tamen fructus arboris est demonstratio: vos autem contrarium facitis. In operibus enim nihil accusare habentes, contra riam de arbore fertis...

CHRY. Sic ergo in presens Iudeos refellit, qui cum intelligeret Christi opera vitia humanam esse virtutem, noluerunt tamen ea...

Serm. 12. CHRY. Quia vero non pro seipso, sed pro spiritu sancto facit sermonem, eos conuenienter increpat dicens. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali?...

CHRY. Quia vero non pro seipso, sed pro spiritu sancto facit sermonem, eos conuenienter increpat dicens. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali?...

CHRY. Quia vero non pro seipso, sed pro spiritu sancto facit sermonem, eos conuenienter increpat dicens. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali?...

CHRY. Quia vero non pro seipso, sed pro spiritu sancto facit sermonem, eos conuenienter increpat dicens. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali?...

Contingit autem hoc decenter. lingua enim confusa multotiens non repente effundit nequitiam, cor autem nullum hominum habens...

cuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. Ex verbis enim tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Tunc responderunt ei quidam de Scribis, & Phariseis, dicentes. Magister, volumus a te signum videre. Qui respondens ait illis: Generatio mala & adultera, si-

quomodo non possit bonus homo proferre mala, nec malus bonus, sic non possit Christus mala, nec diabolus bona opera facere. CHRY. Post premissa eis Dominus multum timorem in cuti, ostendens, quod vltimam dabunt vindictam, qui talia deliquerunt...

CHRY. Quia Dominus superius multotiens verbis inuerecundam Phariseorum obtruxerat linguam, rursus ad opera ueniunt, quod admirans Euangelista dicit. Tunc responderunt quidam de Scribis, & Phariseis, dicentes. Magister uolumus a te signum videre...

CHRY. Quia Dominus superius multotiens verbis inuerecundam Phariseorum obtruxerat linguam, rursus ad opera ueniunt, quod admirans Euangelista dicit. Tunc responderunt quidam de Scribis, & Phariseis, dicentes. Magister uolumus a te signum videre...

CHRY. Quia Dominus superius multotiens verbis inuerecundam Phariseorum obtruxerat linguam, rursus ad opera ueniunt, quod admirans Euangelista dicit. Tunc responderunt quidam de Scribis, & Phariseis, dicentes. Magister uolumus a te signum videre...

CHRY. Quia Dominus superius multotiens verbis inuerecundam Phariseorum obtruxerat linguam, rursus ad opera ueniunt, quod admirans Euangelista dicit. Tunc responderunt quidam de Scribis, & Phariseis, dicentes. Magister uolumus a te signum videre...

multis se amatoribus copulauit. CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...

gnum querit, & signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. Sicut enim fuit Iona in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus, & tribus diebus, & tribus noctibus. Niri Niniuita fargent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam, quia poenitentiam egerunt in praedicatione Iona: Et ecce plus quam Iona hic. Regina Austri surget in iudicio cum generatione ista, & condemnabit eam, quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis. Et ecce plusquam Salomon hic. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quaerens requiem, & iudicium. Et condemnabit eam. H I E R. Non sententia potestare, sed comparationis exemplo. vnde subdit. Quia poenitentiam egerunt in praedicatione, & ecce plusquam Iona hic. Hic aduerbium loci, non pronomen intelligas. Iona secundum septuaginta interpretes triduum praedicaui: ego tanto tempore. Ite Alhyris genti incredula, ego Iudaeis populo Dei. Ille voce locutus est simplici nihil signorum faciens, ego tanta faciens: Beelzebub calumniarum sustineo. CHRY. Non autem hic stat Dominus, sed & alia annunciationem adiungit dicens. Regina Austri surget in iudicio cum generatione ista, & condemnabit eam, quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis. Istud plus fuit prius. Iona enim ad illos abiit, regina autem Austri non expectauit Salomonem ad ipsam ire, sed ipsa ad eum accessit, & mulier & barbara, & tantum remota non mortem formidans sola cupidine verborum sapientum. Ibi ergo mulier aduenit, hic ego veni. Et ipsa quidem a finibus terrae surrexit, ego autem ciuitates & castra circueo. Et illa quidem de arboribus, & lignis disputauit, ego autem de ineffabilibus mysterijs. H I E R. O. Eodem ergo modo condennabit Regina Austri populum Iudaeorum, quo condemnabit Niri Niniuita Israelem incredulum. Ista est Regina Saba, de qua in Regum volumine, & in Paralipomenon legitur, quae per tantas difficultates genere sua, & imperio derelictis, venit in Iudaeam sapientiam audire Salomonis, & ei multa munera obtulit. In Niniuita autem in Regina Saba occulte fides nationum praefertur Israelis. R A B A. Niniuita significant eos, qui peccare desistunt: Regina vero eos, qui peccare nesciunt. poenitentia enim peccatum abolere sapientia cauet. R E M I. Pulchre autem ecclesia de Gentibus congregata Regina dicitur, quia mores suos regere nouit. De qua Psalmita: Astitit Regina a dextris tuis. Austri autem regina est, quia ardore spiritus sancti superabundat. Austri enim ventus calidus significat spiritum sanctum. Salomon autem qui interpretatur pacificus, significat ipsum, de quo dictum est: Ipse est pax nostra. CHRY. Quia Dominus dixerat Iudaeis: Niri Niniuita surget in iudicio, & condemnabit generationem istam, ne propter temporis tardationem contemnerent, & fierent pigriores, ostendit quod non solum in futuro saeculo, sed & hic grauisima patienter, futurum in eis poenam sub quodam enigmate subdens, vnde dicit. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quaerens requiem, & iudicium. Et condemnabit eam. H I E R. O. Quidam istum locum de haereticis dictum putant, quod immundus spiritus qui in eis ante habitauerat, quod Gentiles erant, ad confessionem vere fidei eiciatur: postea vero cum se ad haeresim transferunt, & simulatis virtutibus ornauerint domum suam: tunc alijs septem neque spiritibus adiungitur, reuertatur ad eos diabolus, & habitet in illis, sicut quae nouissima eorum peiora peioribus. multo quidem peiori conditione haereticis quod Gentiles: quia in illis spes fidei, in istis est pugna discordiae: cum haec intelligentia plausum quandam, & colorem doctrinae praefert, nescio an habeat veritatem. ex eo enim, quod finitima vel parabola, vel exeplo, sequitur. Sic erit generationi huic pessime. Compellimur non ad haereticos, & quosque homines, sed ad Iudaeorum populum referre parabolas, ut contextus loci non passim & uagus in diuersum fluctet, atque insipientium more turbetur, sed haerens sibi uel ad priora, uel ad posteriora respondeat. Vnde immundus spiritus exierit a Iudaeis: quado acceperunt legem. Expulsus autem a Iudaeis, ambulauit per Gentium solitudines. vnde sequitur. Ambulat per loca arida, quaerens sibi requiem. R E M I. Loca arida appellat corda Gentium ab omni humore salutarium aquarum: hoc est sanctorum scripturarum & spiritualium donorum, & ab infusione sancti spiritus aliena. R A B A. Vel loca arida sunt corda fidelium, quae a mollicie fluxu cogitationis expurgata, callidus insidiator explorat, si quos gressus ibi figere possit. sed castas mentes effugiens diabolus in solo corde praeruptum, gratiam sibi potest inuenire quietem. vnde sequitur. Cat. au. S. Tho. G. Et non

Hom. 43. CHRY. Post premissa eis Dominus multum timorem in cuti, ostendens, quod vltimam dabunt vindictam, qui talia deliquerunt. vnde dicit. Dico enim vobis, quod omne verbum ociosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. H I E R. O. Et est sensus. Si ociosum verbum, quod nequaquam edificat audientes, non est abique periculo eius qui loquitur, & in die iudicii reddet vniuersisque rationem sermonum suorum, quanto magis vos, qui opera sancti spiritus calumniarum, & dicitis me in Beelzebub eicere demonia, reddidit estis rationem a calumniarum vestrae? CHRY. Non autem dixit: Quod locuti estis vos, simul quidem omne hominum erudis genus: simul autem minus onerosum faciens suum sermonem. Ociosum autem verbum est quod mendax est, quod calumniarum habet. Quidam autem dicunt, quoniam & vanum, quale est quod risum mouet in ordinatum, vel turpe, vel inuerecundum. G R E G. in Homil. ociosum verbum est, quod aut vilitate recitandis, aut ratione iuste necessitatis caret, quod sine vtilitate & loquentis dicitur & audientis si omisissis serijs de rebus frivolis loquatur, & fabulas narremus antiquas. Ceterum qui scurrilia replicat, & cachinnis ora dissoluit, & aliquid profert turpitudinis, hic non ociosi verbi, sed criminosi tenebatur reus. R E M I. Ex superioribus autem verbis adhuc se quens dependet sententia cum dicitur. Ex verbis enim tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Non est autem dubium, quia vniuersisque de uerbis suis malis quae loquitur condemnabitur. Veruntamen, quia ex bonis uerbis non iustificatur quis, nisi ex intimo corde, & deuota intentione ea proferat. CHRY. Vide autem quod non est onerosum hoc iudicium, non ex quibus alius dixit de te, sed ex quibus ipse locutus es sententia iudex feret. Non igitur accusatos timere oportet, sed accusantes. non enim illi cogitur accusare se, per his malis quae audierunt, sed hi pro his quae mala dixerunt.

Hom. 44. CHRY. Quia Dominus superius multotiens verbis inuerecundam Phariseorum obtruxerat linguam, rursus ad opera ueniunt, quod admirans Euangelista dicit. Tunc responderunt quidam de Scribis, & Phariseis, dicentes. Magister uolumus a te signum videre. Tunc cum fleuisset oportebat, cum admirari, cum obstupescere, sed tunc a malicia non desistunt. Dicunt enim, uoluntus a te signum uidere, ut eum capiant. H I E R. O. Signa poscunt, quasi quae uiderant, signa non fuerint, sed in alio Euangelista quid petant plenius explicatur. Volumus a te signum uidere de celo, uel in morem Eliae ignem de sublimi uenire cupiebant, uel in similitudinem Samuelis tempore astiuo contra naturam loci mugire tonitrua, coruscare fulgura, imbres ruere, quasi non possint & illa calumniari & dicere ex occultis & uariis aeris passionibus accidisse. nam qui calumniaris ea quae oculis uides, manu tenes, utilitate sentis, quid facturus esses in his quae de celo ueniunt? utique respondebitis & Magos in Aegypto multa signa fecisse de celo. CHRY. Verba autem eorum adulatione, & ironia sunt plena, & prius quidem conuiciabantur daemonicum eum dicentes: nunc autem adulantur, uocantes eum magistrum, propter hoc & Dominus eos uehementer arguit. unde sequitur. Qui respondens ait illis. Generatio mala & adultera signum querit. Et quidem cum ei conuiciabantur, mansuete eis respondebat, cum autem adulabantur conuictio, demonstrans, quod utraque passio erat superior, & neque conuictis in iram deducitur, neque ab adulatione mollitur. Quod autem dicit tale est. Quid mirum, si hoc in me facitis, qui ignotus sum uobis, cum in patrem cuius tantam accepistis experientiam hoc idem fecistis, derelicto eo, ad demones currentes? Propter hoc autem eos dicit generationem malam, quia ingrati semper facti sunt circa benefactores, & bene patientes deteriores sunt, quod est uicium malitiae. H I E R. O. Egrege autem dixit: Et adultera, quia dimiserat uirum, & iuxta Ezechielem multis

Lib. 3. c. 24. CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...

CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...

CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...

dit, quoniam. sed beneficio passionis nullum fructum perceperunt, sed & graui patientur, ut infra ostendit per exemplum demonis. Interim autem ostendit, quod iuste patientur dices. Vtri Niniuita surgent in iudicio cum generatione ista. R E M I. Ostendit autem Dominus his uerbis unam esse malorum & bonorum resurrectionem futuram, contra quosdam haereticos, qui dixerunt unam resurrectionem bonorum, & alteram malorum. Destruitur etiam his uerbis fabula Iudaeorum qui solent dicere, quod ante iudicium mille annis celebret resurrectio: aperte his uerbis ostendens, quia mox, ut celebrabitur resurrectio, celebrabitur & iudicium. Et condemnabit eam. H I E R. Non sententia potestare, sed comparationis exemplo. vnde subdit. Quia poenitentiam egerunt in praedicatione, & ecce plusquam Iona hic. Hic aduerbium loci, non pronomen intelligas. Iona secundum septuaginta interpretes triduum praedicaui: ego tanto tempore. Ite Alhyris genti incredula, ego Iudaeis populo Dei. Ille voce locutus est simplici nihil signorum faciens, ego tanta faciens: Beelzebub calumniarum sustineo. CHRY. Non autem hic stat Dominus, sed & alia annunciationem adiungit dicens. Regina Austri surget in iudicio cum generatione ista, & condemnabit eam, quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis. Istud plus fuit prius. Iona enim ad illos abiit, regina autem Austri non expectauit Salomonem ad ipsam ire, sed ipsa ad eum accessit, & mulier & barbara, & tantum remota non mortem formidans sola cupidine verborum sapientum. Ibi ergo mulier aduenit, hic ego veni. Et ipsa quidem a finibus terrae surrexit, ego autem ciuitates & castra circueo. Et illa quidem de arboribus, & lignis disputauit, ego autem de ineffabilibus mysterijs. H I E R. O. Eodem ergo modo condennabit Regina Austri populum Iudaeorum, quo condemnabit Niri Niniuita Israelem incredulum. Ista est Regina Saba, de qua in Regum volumine, & in Paralipomenon legitur, quae per tantas difficultates genere sua, & imperio derelictis, venit in Iudaeam sapientiam audire Salomonis, & ei multa munera obtulit. In Niniuita autem in Regina Saba occulte fides nationum praefertur Israelis. R A B A. Niniuita significant eos, qui peccare desistunt: Regina vero eos, qui peccare nesciunt. poenitentia enim peccatum abolere sapientia cauet. R E M I. Pulchre autem ecclesia de Gentibus congregata Regina dicitur, quia mores suos regere nouit. De qua Psalmita: Astitit Regina a dextris tuis. Austri autem regina est, quia ardore spiritus sancti superabundat. Austri enim ventus calidus significat spiritum sanctum. Salomon autem qui interpretatur pacificus, significat ipsum, de quo dictum est: Ipse est pax nostra. CHRY. Quia Dominus dixerat Iudaeis: Niri Niniuita surget in iudicio, & condemnabit generationem istam, ne propter temporis tardationem contemnerent, & fierent pigriores, ostendit quod non solum in futuro saeculo, sed & hic grauisima patienter, futurum in eis poenam sub quodam enigmate subdens, vnde dicit. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quaerens requiem, & iudicium. Et condemnabit eam. H I E R. O. Quidam istum locum de haereticis dictum putant, quod immundus spiritus qui in eis ante habitauerat, quod Gentiles erant, ad confessionem vere fidei eiciatur: postea vero cum se ad haeresim transferunt, & simulatis virtutibus ornauerint domum suam: tunc alijs septem neque spiritibus adiungitur, reuertatur ad eos diabolus, & habitet in illis, sicut quae nouissima eorum peiora peioribus. multo quidem peiori conditione haereticis quod Gentiles: quia in illis spes fidei, in istis est pugna discordiae: cum haec intelligentia plausum quandam, & colorem doctrinae praefert, nescio an habeat veritatem. ex eo enim, quod finitima vel parabola, vel exeplo, sequitur. Sic erit generationi huic pessime. Compellimur non ad haereticos, & quosque homines, sed ad Iudaeorum populum referre parabolas, ut contextus loci non passim & uagus in diuersum fluctet, atque insipientium more turbetur, sed haerens sibi uel ad priora, uel ad posteriora respondeat. Vnde immundus spiritus exierit a Iudaeis: quado acceperunt legem. Expulsus autem a Iudaeis, ambulauit per Gentium solitudines. vnde sequitur. Ambulat per loca arida, quaerens sibi requiem. R E M I. Loca arida appellat corda Gentium ab omni humore salutarium aquarum: hoc est sanctorum scripturarum & spiritualium donorum, & ab infusione sancti spiritus aliena. R A B A. Vel loca arida sunt corda fidelium, quae a mollicie fluxu cogitationis expurgata, callidus insidiator explorat, si quos gressus ibi figere possit. sed castas mentes effugiens diabolus in solo corde praeruptum, gratiam sibi potest inuenire quietem. vnde sequitur. Cat. au. S. Tho. G. Et non

CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...

CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...

CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...

CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...

CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...

CHRY. Vnde & monstrat se patri equalium, si non credere generationem adulteram facit. R A B A. Deinde respondere incipit, non eis signum de celo quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de celo dedit, quibus aeternam beatitudinis gloriam & prius in monte figuratiter, & post veraciter in celum super eleuatus ostendit. vnde sequitur. Et signum non dabitur ei, nisi signum Iona Prophetae. CHRY. Quia non ut eos induceret signa faceret, sciebat enim eos lapideos esse, sed ut alios emendaret, aut quoniam non acciperent signum, quale esset illud quod petebant. Signum enim eis factum est, quando per propriam poenam cognouerunt eius virtutem...